

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde Yapılan Canlı Derslerle İlgili Bakış Açılarının İncelenmesi¹

İbrahim Benek²

Öz

Bu çalışmada farklı sosyoekonomik düzeydeki ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde yapılan canlı derslere yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden “durum çalışması” deseni kullanılmıştır. Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim sezonunun II. yarısında Türkiye’nin doğusunda yer alan bir ilin algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek ve düşük olan ailelerin çocuklarının eğitim aldığı iki farklı ortaokulda yedinci sınıfta öğrenim gören toplam 16 gönüllü öğrenci ile yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin seçiminde “kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar araştırmacının görev yaptığı okullarda öğrenim gören ve araştırmacının uzaktan eğitim derslerine katılmış öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı/öğretmen ve öğrenciler pandemi sürecinde uzaktan eğitimle çalışmalarına devam ettiklerinden görüşmeler dijital video görüşme uygulamaları ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda öğrenci görüşleri; “zorluklar”, “verim alınan dersler”, “duyuşsal özellikler”, “bilişsel özellikler”, “olağan dışı olay”, “hoşa giden durum”, “hoşa gitmeyen durum” ve “okulların açılması” temaları altında bir araya getirilmiştir. Araştırmanın sonunda, algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük ve yüksek olan öğrencilerin canlı dersler sırasında bağlantı sorunları yaşadıkları, vücut ağrıları yaşadıkları ve kardeşleriyle derslerinin çakışması nedeniyle zaman zaman derslere girmekte zorluklar yaşadıkları, sosyoekonomik düzeyi düşük olan grubun evdeki gürültüden dolayı derslerden yeterli kadar verim alamadığı ve her iki grubun da en verim aldıkları derslerin “matematik” ve “fen” olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca her iki grubun da okulu özledikleri, bunun için bir an önce pandeminin bitip uzaktan eğitimle yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin sona ermesini ve kısa zaman içerisinde okulların açılmasını istedikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Uzaktan Eğitim, Canlı Dersler.

Examination of The Perspectives of Secondary School Students of Different Socioeconomic Levels on Live Lessons During The Covid-19 Process¹

Abstract

In this study, the views of secondary school students of different socioeconomic levels about live lessons given during the pandemic were examined. Accordingly, the "case study" design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study was conducted with a total of 16 volunteer students in seventh grade in two different secondary schools where the children of families with high and low perceived socioeconomic levels attend in a province located in eastern Turkey in the 2nd semester of the 2020-2021 academic season. "Convenience sampling" was used in the selection of the students in the study group. The participants consisted of students who are enrolled in schools where the researcher worked and who attended the researcher's distance education courses. In the study, a semi-structured interview form consisting of 10 questions was used as the data collection tool. Since the researchers/teachers and students continued to work with distance education during the

¹ Bu çalışma ICONTE-2022’de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Sorumlu yazar: Dr., Van Edremit Bilim ve Sanat Merkezi, Van/Türkiye, ibrahimbenek11@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7124-4905

pandemic process, the interviews were conducted with digital video interview applications. Descriptive and content analysis methods were used in the analysis of the data. As a result of the analysis of the data, students' opinions were grouped under the themes of "difficulties", "efficient lessons", "affective features", "cognitive features", "unusual event", "pleasant situation", "unpleasant situation" and "start of the face-to-face education". At the end of the study, it was found that students with low and high perceived socioeconomic levels experienced connection problems during live lessons, had body aches, and had difficulties in attending classes from time to time due to conflicting lessons with their siblings. The group with low socioeconomic level did not have efficient classes due to the noise at home, and the courses of "mathematics" and "science", which both groups took, were the most efficient ones. In addition, it was determined that both groups missed school, and thus, they wanted the pandemic and the educational activities carried out with distance education to end and schools to be opened in a short time as soon as possible.

Keywords: Covid-19, Distance Education, Online Classes.

Makale Geçmişi	Geliş: 14.06.2022	Kabul:25.06.2022
Makale Türü	Araştırma Makalesi	
Önerilen Atf	Benek, İ. (2022). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ortaokul öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde yapılan canlı derslerle ilgili bakış açılarının incelenmesi. <i>Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi (UENAMAD), 1 (1), 38-53.</i>	

Giriş

İnsanlık tarihini etkileyen önemli unsurlar (açlık, deprem, kıtlık vb.) vardır. Bu unsurlardan biri de salgın hastalıklardır. İnsanlık yüz yıllar boyunca çeşitli salgın hastalıklarla mücadele etmiştir. Salgın hastalıklar hem insanlık hem de dünya tarihini etkilediği gerçeği hiçbir zaman unutulmamalıdır. Dünya tarihinde kara veba, kolera ve İspanyol gribi yıkıcı etkileri çok yüksek olan pandemi dönemleri olmuştur (Tekin, 2021). Bunların yanında çiçek hastalığı, jüstinyen vebası, frengi salgını, Asya gribi, Hong Hong gribi salgını ve HIV/AIDS salgını gibi salgınlar pandemi boyutuna ulaşmış ve toplumsal yıkımlara neden olmuştur. Dünya tarihinde meydana gelmiş salgınlar ve görüldüğü zaman dilimi ile ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1
Dünya Tarihinde Görülen Salgınlar ve Görüldüğü Zaman Dilimi

Salgın	Zaman
Atina Vebası	M.Ö. 430
Antonine Vebası	M.S 165-180
Justinian Veba	541-542
Cüzzam	11. yy
Kara Ölüm	1346-1353
Kolomb Değişimi	1492
Londra Büyük Vebası	1665-1666
Kolera Salgınları	1817-1824, 1827-1835, 1839-1860
Üçüncü Veba Salgını	1855
Rus Gribi	1889-1890
İspanyol Gribi	1918-1920
Asya Gribi	1957-1958
HIV / AIDS salgını	1980-..
Batı Afrika Ebola virüsü salgını	2013-2016
COVID-19 Salgını	2019-..

Kaynak: Ahmadi, A. A., Şirin, H., & Ergüder, T. (2020). Dünyada Salgın Tarihçesi. *Turkey Health Literacy Journal, 1(2), 87-97.*

Tablo 1'e bakıldığında milattan önceki zamanlardan günümüze kadar dünyada birçok salgın hastalığın meydana geldiği görülebilmektedir. Bu salgın hastalıklardan bazılarının kısa bir zaman dilimi içerisinde başlayıp bittiği, bunun yanında bazılarının uzun yıllar boyunca sürdüğü görülmektedir. Son olarak yüksek ateş, öksürük, yorgunluk, tat alma ve koku duyusunun kaybı, boğazda yanma, kas ağrısı vb. etkileri olan yeni bir koronavirüs (CoV) hastalığı tüm dünyayı etkilemiştir. Bu virüs öncelikle insan solunum sistemini hedefleyen başlıca patojenlerden biridir (Akbiyık ve Avşar, 2020). Koronavirüsler yaygın olarak üst solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan zoonotik patojenlerdir (Tanrıverdi vd., 2020). Bu virüsün yeni bir tipi (COVID-2019) 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkmış ve çok hızlı bir şekilde dünyaya yayılmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin dışındaki ilk vakalar Tayland ve Japonya gibi ülkelerde tespit edilmiş ve birkaç hafta içerisinde kıtalar arası büyük bir yayılım göstermiştir (Tanrıverdi vd., 2020). Ölümcül solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan ve çok hızlı bir şekilde tüm dünyaya yayılan bu hastalık, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ/WHO) 2020 Ocak ayının sonlarına doğru mevcut hastalığın tüm dünyada halk sağlığını tehdit edecek seviyelere ulaştığını duyurmuş, bu konuya yönelik olarak acil durum ilan etmiş ve bu durumu pandemi olarak nitelemiştir (WHO, 2020).

Yaşamı tehdit eden ve dünyanın birçok ülkesinde hızla yayılan pandemi birçok vakaya neden olmuştur. Tüm dünyada hızla yayılan pandeminin Türkiye'de görülen ilk doğrulanmış vakası Sağlık Bakanı tarafından 11 Mart 2020 tarihinde açıklanmıştır (TRT Haber, 2020a). 12 Mart 2020 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü yaptığı açıklamada ilk, orta ve liselerin 16 Mart itibarıyla bir hafta tatil edildiğini duyurmuştur (TRT Haber, 2020b). Pandeminin seyrine bağlı olarak süreçte okullara birçok kez ara verilmiş ve eğitimler uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) işbirliği yaparak EBA TV İlkokul, EBA TV Ortaokul, EBA TV Lise gibi televizyon kanallarından belirli bir müfredata göre tasarlanmış dersleri belirli bir program dahilinde öğrencilerin izlemeleri sağlanmıştır. Bunun yanında çeşitli uzaktan eğitim platformları ile belirli bir program dahilinde uzaktan canlı dersler yapılmıştır.

Pandemiler ekonomiden, eğitime, sağlıktan, güvenliğe birçok alanda sosyal hayatı etkilemektedir. Pandemi sürecini daha az hasarla atlatabilmek ve pandeminin olumsuz etkilerine müdahale edebilmek için güvenlik, sağlık, eğitim, sosyal yaşam gibi konularda dünyadaki birçok ülke çeşitli stratejiler geliştirmiştir. Aslında daha öncede dünyada benzer pandemik hastalıklar meydana gelmiş ve ülkeler bu süreçlerde de birtakım önlemler almıştır (Nicoll ve Coulombier, 2009). Ülkeler sağlık sistemleri üzerinde oluşan ağır yükü azaltmak, salgınının var olan hızını azaltmak, enfekte olmuş hastaların tedavileri için zaman ve fırsat kazanmak, hastalık için aşı ve etkili tedavi yöntemlerini geliştirmek için çeşitli yollar denemiştir. Pandemi ile baş etme yöntemlerinden biri de öğrencilerin enfekte olmasını engellemek ve salgının hızını azaltmak için okulları kapatmaktır. Pandeminin başlamasıyla birçok ülke okul öncesinden üniversiteye kadar olan tüm okulları kapatma yoluna başvurmuştur. 18 Mart 2020'ye kadar 107 ülke ulusal anlamda okulları kapatmıştır (Kurt vd., 2021). Okulların kapatılmasının temel amaçlarından biri bu durumun salgınlarda sosyal teması azalttığı ve böylece virüs aktarımını kesintiye uğrattığına dair kanıtlar ve varsayımların olmasıdır (Kurt vd., 2021). Bundan dolayı dünyanın birçok ülkesinde eğitim-öğretim faaliyeti uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmiştir. Böylece hem sosyal izolasyonla virüsün yayılımını azaltılmaya çalışılmış hem de eğitimin "süreklilik" ilkesi bağlamında kesintiye uğramasının önüne geçilmiştir.

İzolasyon sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimlerin verimliliği ve etkililiği birçok araştırmaya konu olmuştur. Eğitimde izlenen bu yöntemin öğrenciler, öğretmenler ve veliler üzerinde çeşitli etkileri olmuştur. Başaran vd., (2020) 80 öğretmen, öğrenci ve veli ile yaptıkları araştırmada katılımcıların uzaktan eğitim sisteminin faydalı yönlerinin olduğu belirtmelerinin yanında bu sistemde etkileşimin az olması, öğrencilerin süreçte aktif rol almaması, sistemin bireysel farklılıklara uygun olmaması ve teknik nedenlerden derse girmedi sorunlar olması gibi eksikliklerinin de olduğunu belirttikleri sonucuna varmışlardır. Basilaia ve Kvavadze (2020) 950 öğrenci ile yaptıkları araştırmada, çevrimiçi eğitim biçimine hızlı geçişin başarılı olduğu sonucuna varmışlardır. Karabay vd., (2020) 180 öğrenci ile yaptıkları araştırmada, sanal ders esnekliği ve algılanan kullanılabilirlik değişkeninin katılımcıların sanal öğrenme memnuniyetleri ve algıladıkları başarıları üzerindeki etkisinin pozitif olduğu, teknoloji

kalitesinin algılanan başarıyı olumlu yönde ve katılımcıların bilgisayar kaygısının ise öğrenme memnuniyetini olumsuz yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Öztürk vd., (2020) okul öncesi dönemdeki 14 çocuk ve onların anneleriyle yaptıkları çalışmada evde kalıp dışarıya çıkmayan çocukların okulu özledikleri, evde kalan çocukların zamanlarının çoğunu oyun ve etkinliklere ayırdığı, annelerinin ise günlük rutin işler yaptığı sonucuna varmışlardır. Özdoğan ve Berkant (2020) pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitime yönelik 137 paydaşın (öğrenci, veli, müdür, psikolojik danışman, öğretmen vb.) görüşlerini inceledikleri araştırmada, uzaktan eğitimin dezavantajlarının; motivasyon kaybı, ölçme ve değerlendirmenin yapılmaması, internet ve bilgisayarın yetersizliği, fırsat eşitsizliği oluşması, teknik problemler, iletişim ve etkileşim yetersizliği, sosyalleşmenin azlığı ve uzaktan eğitim sürecine yönelik hazırlıksızlığı şeklinde olduğu sonucuna varmışlardır. Demir ve Özdaş (2020) farklı ilkokullarda görev yapan 44 öğretmen ile ilgili yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin pandemi sürecinde velilerle iletişime geçtikleri ve bunun sonucunda velilerin öğrencileri EBA ve çeşitli çevirim içi platformlara yönlendirerek canlı derslerin yapıldığı, öğretmenlerin uzaktan eğitim faaliyetlerini memnun edici buldukları, fakat elverişsiz ve sınırlı da buldukları sonucuna varmışlardır. Kürtüncü ve Kurt (2020) hemşirelik öğrencilerinin pandemi döneminde yaşadıkları sorunları inceledikleri araştırmada, öğrencilerin hem teorik hem de uygulamalı derslerin uzaktan eğitimle yetersiz olacağı yönünde görüş bildirdikleri sonucuna varmışlardır. Balaman ve Hanbay Tiryaki (2021) 7 farklı devlet okulunda görev yapan 12 öğretmenin mecburi yürütülen uzaktan eğitime yönelik görüşlerini inceledikleri araştırmada, pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitimin eksikliklerinin olduğu, dezavantajlı durumlarının olduğu ve bunun yanında uzaktan eğitimin çeşitli kolaylıklar sağladığı sonucuna varmışlardır. Choi vd., (2021) Güney Kore ve Malezya'da üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada çevirim içi öğrenmenin başarılı olması için harmanlanmış eğitimin düşünülmesi gerektiği ve başarı için öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimin önemli bir faktör olduğu sonucuna varmışlardır. Özgen (2022) 10 öğretmen, 10 öğrenci ve 10 veli ile yaptığı araştırmada uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı, öğrencilerin derse odaklanmada sorun yaşadıkları, öğrencilerin derse katılım oranının düşük olduğu ve teknik bazı problemler yaşadıkları sonucuna varmıştır. Muthuprasad vd., (2021) 307 öğrenci ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin çoğunun salgın sırasında yapılacak çevirim içi dersleri tercih etmeye hazır oldukları sonucuna varmışlardır.

Bunun yanında, literatürde pandemi sürecinin sınavlara hazırlanan öğrenciler üzerindeki etkisini (Benek ve Akçay, 2021; Çelik, 2021; Karataş, 2020; Korhan vd., 2021), Covid-19 korkusunun bireyler üzerindeki etkisini (Aktepe, 2022; Arısoy ve Çay, 2021; Broche-Pérez vd., 2020; Gencer, 2020; Lin vd., 2020; Rodríguez-Hidalgo vd., 2020), pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik öğrenci, öğretmen ve veli görüşlerini (Anderson, 2020; Arslan, Arı ve Kanat, 2021; Balaman ve Hanbay Tirkaki, 2021; Bakioğlu ve Çevik, 2020; Basilaia ve Kvavadze, 2020; Han, Demirbilek ve Demirtaş, 2021; Muthuprasad vd., 2021) ve bu sürecin öğretmen adaylarına etkisini (Eti ve Karaduman, 2020; Seyhan, 2021; Türküresin, 2020) inceleyen çalışmalar yer almaktadır.

Pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinin en önemli paydaşlarından biri öğrenciler olduğundan onların bu süreçte uygulanan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşleri önem arz etmektedir. Uzaktan eğitim temelde senkron ve asenkron şekilde internet, bilgisayar, tablet, akıllı telefon vb. araçlarla gerçekleştirildiği için öğrencilerin bu imkanlara sahip olması ya da olmaması önemlidir. Bu durum fırsat eşitsizliğini riskini ortaya çıkarabilir. Farklı algılanan sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin bu imkanlara sahiplik dereceleri değişebilmektedir. Bu çalışmanın amacı, algılanan farklı sosyoekonomik düzeydeki yedinci sınıfta öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde uygulanan canlı ders faaliyetlerine yönelik görüşlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri nelerdir?
2. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında verim aldıkları derslere yönelik görüşleri nelerdir?
3. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasındaki duyuşsal özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?

4. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sürecindeki bilişsel özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olaylara yönelik görüşleri nelerdir?
6. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoş giden durumlara yönelik görüşleri nelerdir?
7. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoş gitmeyen durumlara yönelik görüşleri nelerdir?
8. Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin uzaktan eğitim süreci boyunca okulların açılmasına yönelik görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmada farklı sosyoekonomik düzeye sahip öğrencilerin pandemi sürecinde gerçekleştirilen canlı derslere yönelik görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden “durum çalışması” deseni kullanılmıştır. Durum çalışması bir olayla ilgili detaylı ve derinlemesine bilgi toplandığı nitel bir yaklaşımdır (Creswell, 2018). Durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç özelliğin derinlemesine araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu tip çalışmalarda sınırlı bir sistem derinlemesine betimlenir ve incelenir (Merriam, 2018). Bu araştırmada ortaokul öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı derslerle ilgili görüşleri detaylı ve derinlemesine araştırılmıştır.

Katılımcılar

Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim sezonunda Türkiye'nin doğusunda yer alan bir ilin algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek ve sosyoekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının eğitim aldığı iki farklı ortaokulda yedinci sınıfta öğrenim gören toplam 16 gönüllü katılımcı ile yürütülmüştür. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin seçiminde kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcılar araştırmacının görev yaptığı okulda öğrenim gören ve araştırmacının uzaktan eğitim derslerine katılmış öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların buldukları bölge ve cinsiyet özellikleri Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2

Çalışma grubunun demografik özellikleri

Algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük bölgedeki okulda yer alan öğrenciler			Algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek bölgedeki okulda yer alan öğrenciler		
Öğrenciler	Cinsiyet	Yaş	Öğrenciler	Cinsiyet	Yaş
Ö1	Kız	12	Ö9	Erkek	13
Ö2	Kız	12	Ö10	Kız	12
Ö3	Erkek	13	Ö11	Erkek	13
Ö4	Kız	13	Ö12	Erkek	14
Ö5	Kız	14	Ö13	Kız	12
Ö6	Erkek	12	Ö14	Kız	13
Ö7	Kız	14	Ö15	Kız	13
Ö8	Kız	12	Ö16	Erkek	12

Tablo 2 incelendiğinde algılanan sosyoekonomik düzeyi düşük bölgedeki okulda öğrenim gören 8 öğrenciden 2’si erkek, 6’sı kız ve algılanan sosyoekonomik düzeyi yüksek bölgedeki okulda öğrenim gören 8 öğrenciden 4’ü erkek, 4’ü kızdır. Öğrencilerin yaşları 12 ile 14 arası değişmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Durum çalışmasında duruma yönelik derinlemesine bir anlayış öne sürme iyi bir durum çalışmasının ayrıntı özelliğidir (Creswell, 2018). Bu çalışma ortak deneyimleri paylaşan öğrencilerin uzaktan eğitim

sürecinde yaşadıkları deneyimlere yönelik görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçladığı için onlarla derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bunun için öncelikli olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlama sürecinde öncelikle 16 sorudan oluşan bir taslak form oluşturulmuş ve hazırlanan taslak form uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler ışığında bazı sorular formdan çıkarılmış, bazıları düzeltilmiş ve forma yeni sorular eklenmiştir. Yapılan düzeltmeler sonra 10 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu son haline getirilmiştir.

Öğretmen/araştırmacı ve öğrenciler pandemi sürecinde uygulanan sokağa çıkma yasakları nedeniyle çalışmalarına uzaktan eğitimle devam etmişlerdir ve böylece görüşmeler dijital video görüşme uygulamaları ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme için katılımcılara bilgi verilmiş ve görüşme için uygun bir ortak bir saat belirlenmiştir. Belirlenen saatte görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmüştür. Görüşmeler sırasında kayıt yapılmıştır.

Verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmeler sonrasında kayıtlar tek tek incelenmiş ve tüm konuşmalar bilgisayara aktarılmıştır. Bilgisayara aktarılan görüşme ham verileri üzerinde okumalar yapılarak deşifre edilmiştir. Yapılan okumalar sonucunda öncelikle çeşitli kodlar oluşturulmuştur. Benzer ve ilişkili olan kodlar bir tema altında bir araya getirilmiştir. Daha sonra okuyucunun anlayacağı şekilde yorumlanarak sunulmuştur. Elde edilen verilerin frekans (f) ve yüzde (%) değerleri ortaya çıkarılmıştır. Verilerin analizinde güvenilirliği sağlamaya yönelik olarak kod ve tema oluşturmada başka bir araştırmacının görüşüne başvurulmuştur. İki araştırmacının yaptıkları kodlamalar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma yapılırken Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmış ve yapılan hesaplama sonucunda kodlayıcılar arasındaki uyum % 92 bulunmuştur.

Ayrıca çalışmada etik ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Tüm katılımcılara araştırmaya katılımda gönüllülük ilkesinin esas olduğu söylenmiştir. Katılımcılara çalışmanın ne amaçla yapıldığı, elde edilen verilerin nerelerde ve ne amaçla kullanılacağına yönelik bilgi verilmiştir. Bu konuda onlara kayıt altına alınacak ses kayıtlarının hiçbir kişi ya da kurumla paylaşılmayacağı, sadece araştırmada kullanılacağı ile ilgili açıklamalarda bulunulmuştur. Ayrıca yapılacak görüşmelerden elde edilen verilerin hiçbir şekilde ders notlarını etkilemeyeceği söylenmiştir. Görüşme sırasında görüntülerini açmak istemeyen katılımcılarla görüntülü konuşma yapılmamış, sadece ses kaydı yapılmıştır. Veriler analiz edilirken katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış, bunun yerine Ö1D (Öğrenci 1 Düşük Sosyoekonomik Düzey), Ö12Y (Öğrenci 12 Yüksek Sosyoekonomik Düzey) şeklinde kodlar kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde veri toplama aracı ile toplanan verilerin analizinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular elde edilen temalar dikkate alınarak belirli bir sıra halinde verilmiştir.

Yaşanan Zorluklara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, "Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşleri nelerdir?" alt problemine yönelik bulgular ele alınmıştır. Öğrencilerin canlı dersler sırasında karşılaştıkları zorluklara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Karşılaştıkları Zorluklara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Zorluklar	Bağlantı sorunu	6	75	Bağlantı sorunu	4	50
	Ses kesilmesi	2	25	-	-	-
	Evdeki gürültü	4	50	-	-	-
	Vücut ağrısı	1	12.5	Vücut ağrısı	2	25
	Kardeşle ders çakışması	3	37.5	Kardeşle ders çakışması	2	25
	Dersin erken saatte olması	1	12.5	Dersin erken saatte olması	2	25
	Öğretmenin dersi başlatmaması	1	12.5	-	-	-
	-	-	-	Konuyu anlamama	2	25
	-	-	-	Dersin üstünkörü anlatılması	1	12.5
	-	-	-	-	-	-

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin “zorluklar” temasında; “bağlantı sorunları”, “ses kesilmesi”, “evdeki gürültü”, “vücut ağrısı”, “kardeşle ders çakışması”, “dersin erken saatte olması”, “öğretmenin dersi başlatmaması”, “konuyu anlamama” ve “dersin üstün körü anlatılması” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 6’sı süreç içerisinde bağlantı sorunu yaşadıklarına, 4’ü evde gürültü olduğuna, 3’ü kardeşiyle derslerinin çakıştığına, 2’si ses kesintisi olduğuna ve 1’er kişi vücut ağrısı çektiğine, dersin erken saatte olmasına ve öğretmenin dersi başlatmamasına yönelik görüş bildirdiği görülmüştür. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 4’ü süreç içerisinde bağlantı sorunu yaşadıklarına, 2’şer kişi vücut ağrısı çektiğine, kardeşiyle derslerinin çakıştığına, dersin erken saatte olmasına ve konuyu anlamamalarına ve 1’i dersin üstün körü anlatılmasına yönelik görüş bildirdiği görülmüştür. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Hocam daha çok mesela siz bir şey anlatırken sesiniz aniden kesiliyor ya da bir şey yazdırırken aniden bağlantı kopuyor. Ben bir daha anlatın dediğimde sesim size gelmiyordu. Yani konular tam bitmiyordu yarım yamalar bitiyordu. Bazen de arkadaşlarımız geri de aklıyor. Okuyun dediğinizde duyamıyor.” (Ö1D)

“Ben başka bir odaya geçince evdekiler bağıryorlar, onların gürültülerinden dolayı dersi dinlemekte zorlanıyorum. Öğretmenlerimi duyamıyordum. Öğretmenlerim soru sorduğunda anlayamıyordum gürültüden dolayı o yüzden cevap veremiyordum. İnternet bağlantılarında çok kez sorun yaşadım. İnternet zayıf olduğunda bir yandan öğretmenin sesi gelmiyordu bir yanda benim sesim gitmiyordu ona. Anne babam ve kardeşlerimin sesi yüzünden zorluk çekiyordum ders dinlerken. Özellikle ablam ve annem bağırarak konuşuyordu. Konuları öğrenmede zorluk yaşadım. Özellikle Türkçe dersinde konuları anlamıyordum.” (Ö2D)

“Öğretmenim bazen derse giremiyordum. Zoom beni kabul etmiyordu. O zaman sıkıntılar yaşıyordum tabi ki de. Derse giremediğim için biraz üzülüüyordum. Derslerin sabah çok erken olması beni zorluyordu. Uyanamıyordum. Bazen misafir gelince salonda konuşuyorlardı sesleri bana geliyordu.” (Ö4D)

“Hocam canlı ders sırasında odada olduğum için sürekli bilgisayar ekranına baktığım için kendimi çok yordun hissediyordum. Sürekli oturduğum ve hareketsiz kaldığım için kendimi çok kötü hissediyordum. Geçen gün bakkala kadar gittim geldim çok zorlandım. Bazen internet kesintisi oluyordu ve ders kesiliyordu.” (Ö12Y)

Verim Alman Derslere Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında verim aldıkları derslere yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin

canlı dersler sırasında verim aldıkları derslere yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir:

Tablo 4

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Verim Aldıkları Derslere Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük				Sosyoekonomik düzey yüksek			
	Kod	f	%	Kod	f	%	Kod	
Verim alınan dersler	Matematik	8	100	Matematik	7	87.5		
	Fen	7	87.5	Fen	8	100		
	Türkçe	5	62.5	Türkçe	3	37.5		
	İngilizce	1	12.5	İngilizce	3	37.5		
	Sosyal	1	12.5	-	-	-		
Din	1	12.5	Din	1	12.5			

Tablo 4 incelendiğinde, “verim alınan dersler” temasında; “Matematik”, “Fen”, “Türkçe”, “İngilizce”, “Sosyal” ve “Din” dersleri olduğu tespit edilmiştir. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 8’i Matematik, 7’si Fen, 5’i Türkçe ve 1’er kişi İngilizce, Sosyal ve Din derslerinden verim aldıklarını bildirmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 8’i Fen, 7’si Matematik 3’er kişi Türkçe ve İngilizce ve 1 kişi Din dersinden verim aldıklarına yönelik görüş bildirmişlerdir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Matematik, sosyal ve fenden özellikle verim alıyordum. Babam anlamadığım konularda bana yardımcı oluyordu.” (Ö2D)

“Fen ve matematik derslerinden verim alıyordum. Mesela görsel sanatlar dersinden hiç verim alamıyordum. Çünkü öğretmen önümüze bir resim koyuyordu aynısını çizin diyordu. Çok sıkılıyordum bir ders boyunca.” (Ö7D)

“Sosyalın dışında diğer derslerden verim alıyordum. Bazen sosyal hocası derse girmiyordu girdiği zaman da bağlantısı kopuyordu. Dersi erken bitiyordu. Hiç verim alamıyordum. En verim aldığım dersler fen, matematik ve Türkçe.” (Ö8D)

“Fen ve matematikten verim alıyordum. Çünkü hocamız çok çok iyi anlatıyordu. Bizi derse katıyordu. Sıkılmıyorduk. Tüm sorularımıza cevap veriyordu tek tek.” (Ö14Y)

Duyuşsal Özelliklere Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasındaki duyuşsal özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasındaki duyuşsal özelliklerine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasındaki Duyuşsal Özelliklerine Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük				Sosyoekonomik düzey yüksek			
	Kod	f	%	Kod	f	%	Kod	
Duyuşsal özellikler	İsteklilik	6	75	İsteklilik	2	25		
	Keyifli	1	12.5	-	-	-		
	Zevkli	-	-	Zevkli	3	37.5		
	Sıkıcı	1	12.5	Sıkıcı	1	12.5		

Tablo 5 incelendiğinde, “duyuşsal özellikler” temasında; “isteklilik”, “keyifli”, “zevkli” ve “sıkıcı” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 6’sı canlı derslerde istekli

olduğuna, 1'i süreci keyifli bulduğuna ve 1'i süreci sıkıcı bulduğuna yönelik görüş bildirmiştir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 3'ü süreci zevkli bulduğuna, 2'si süreçte istekli olduğuna ve 1'i süreci sıkıcı bulduğuna yönelik görüş bildirmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Derslere katılmakta ilk başlarda istekliydim. Ama son zamanlarda sıkılmaya başlamıştım çünkü okulların açılmasını istiyordum.” (Ö1D)

“Ben her zaman kendi isteğimle katılıyordum. Sadece birkaç kez babamla bir yerlere gitmiştik o zamanlar katılamadım.” (Ö4D)

“Evet hocam. Mesela fen ve matematikte derse katılmaktan zevk alıyordum. Ama diğer derslerde yok.” (Ö9Y)

“Canlı derslere katılmakta istekli değildim. Ama yine de kendimi sorumlu hissediyordum giriyordum.” (Ö14Y)

Bilişsel Özelliklere Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasındaki bilişsel özelliklerine yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasındaki bilişsel özelliklerine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasındaki Bilişsel Özelliklerine Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Bilişsel özellikler	Yeterli bilgi artışı	5	62.5	Yeterli bilgi artışı	4	-
	Yetersiz bilgi artışı	2	25	Yetersiz bilgi artışı	3	-
	Yeni bilgiler öğrenme	1	12.5	Yeni bilgiler öğrenme	-	-

Tablo 6 incelendiğinde, “bilişsel özellikler” temasında; “yeterli bilgi artışı”, “yetersiz bilgi artışı” ve “yeni bilgiler öğrenme” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 5'i canlı dersler sırasında kendisinde yeterli artışı meydana geldiğini, 2'si canlı derslerin bilgilerinin arttırılmasında yetersiz olduğunu ve 1 kişi canlı dersler sırasında yeni bilgiler öğrendiklerini belirtmiştir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 4'ü canlı dersler sırasında kendisinde yeterli bilgi artışı olduğunu, 3'ü ise canlı derslerin bilgilerinin arttırmada yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Bir derse girmediğimde bakıyorum çok konu işlenmiş. Girdiğim zaman da hepsi aklımda kalıyor. Böylece yeni bilgiler öğrenmiş oluyorum. Sosyal ve fen bilimleri dersinde özellikle bilgim arttı.” (Ö1D)

“Hocam var olan bilgimde artış olduğunu düşünüyordum. Canlı derslerin faydası oldu bana.” (Ö2D)

“Özellikle fen bilimleri dersinde yeni bilgiler öğrendim. Tabi öğretmenim yüz yüze eğitimle kıyaslayamayız ama bundan da az da olsa verim aldım.” (ö4D)

“Düzenli olarak girdiğim bazı derslerde bilgimde artış oldu. Fen gibi. Yüz yüze eğitim olmasa bu durum hiç yoktan iyidir.” (Ö13Y)

“Bilgimde artış oldu hocam. Kendimi birçok kez test ettim baktım baya bir işime yaramış. Bilgimin arttığını düşünüyorum.” (Ö16Y)

Olağan Dışı Olaylara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olaylara yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olaylara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 7’de verilmiştir:

Tablo 7

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Meydana Gelen Olağan Dışı Olaylara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Olağan dışı olay	Tuvalet için izin alma	2	25	Sınıfta olmayan birinin derse girmesi	1	12.5
	Yüz yüze hiç görmediği öğretmenden ders alma	1	12.5	-	-	-
	Ders öğretmenin akraba olması	1	12.5	-	-	-

Tablo 7 incelendiğinde, “olağan dışı olay” temasında; “tuvalet için izin alma”, “yüz yüze hiç görmediği öğretmenden ders alma”, “ders öğretmenin akraba olması” ve “sınıfta olmayan birinin derse girmesi” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 2’si canlı dersler sırasında meydana gelen olağan dışı olayın bazı öğrencilerin ders sırasında tuvalete gitmek için öğretmenden izin almaları, 1’i canlı dersleri daha önce hiç görmedikleri bir öğretmenden ders almaları ve 1’i kendi akrabaları olan bir öğretmenden ders almaları olarak belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerden 1’i ders sırasındaki olağan üstü olayın kendi sınıflarında olmayan birinin derse girmesi şeklinde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Şaşırdım. Bir kez Yusuf’un tuvalete gitmek için izin alması çok ilginçti. Ama haklıdır ya o tuvaletten siz ona soru sorsanız ne olacak o zaman.” (Ö1D)

“Daha önce yüz yüze hiç görmediğim öğretmenlerimin bazılarını sadece online derslerde görmem ilginç bir durumdur. Bir de teknoloji tasarım dersinin öğretmenin babam olması. Babam yan odada ders anlatıyor bende diğer odada onu dinliyordum çok tuhafıma gidiyordu.” (Ö6D)

“Öğretmenlerimiz bazen oyun açıyordu bu güzeldi. Bir de bazen arkadaşlarımı görüntülü gördüğüm ve onlarla sohbet ettiğim anlar çok güzeldi.” (Ö4Y)

Hoşa Giden Durumlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşa giden durumlara yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşlarına giden durumlara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Hoşlarına Giden Durumlara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Hoşa giden durum	Kameradan arkadaşları görme	3	37.5	-	-	-
	Oyun oynama	1	12.5	-	-	-
	Eğlenme	1	12.5	-	-	-
	Bilgi öğrenme	2	25	-	-	-

Tablo 8 incelendiğinde, “hoşa giden durum” temasında; “kameradan arkadaşları görme”, “oyun oynama”, “eğlenme” ve “bilgi öğrenme” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 3’ü kameradan arkadaşlarını görmelerinin hoşlarına gittiği, 2’si yeni bilgiler öğrenmelerinin ve 1’er kişi bu süreçte oyun oynamaları ve eğlenmelerinin hoşlarına gittiği yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Canlı dersler sayesinde göremediğim arkadaşlarımı görebiliyordum kameralarımızı açarak. Bu çok hoşuma gidiyordu” (Ö1D)

“Arkadaşlarımla görüntülü konuşabilmem hoşuma gidiyordu.” (Ö3D)

“Öğretmenlerimiz bazen oyun açıyordu bu güzeldi. Bir de bazen arkadaşlarımı görüntülü gördüğüm ve onlarla sohbet ettiğim anlar çok güzeldi.” (Ö4D)

“Canlı derslerde bazen gülüp eğleniyorduk.” (Ö7D)

Hoşa Gitmeyen Durumlara Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşa gitmeyen durumlara yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin canlı dersler sırasında hoşlarına gitmeyen durumlara yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 9’da verilmiştir:

Tablo 9

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Canlı Dersler Sırasında Hoşlarına Gitmeyen Durumlara Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük			Sosyoekonomik düzey yüksek		
	Kod	f	%	Kod	f	%
Hoşa gitmeyen durum	Arkadaşın yerime cevap vermesi	1	12.5	Öğretmenin sesimi kapatması/Öğretmenin soruya cevap vermemesi	2	25
	Arkadaşların sohbet kısmını gereksiz yere kullanılması	1	12.5	Kameraların açık olması	1	12.5

Tablo 9 incelendiğinde, “hoşa gitmeyen durum” temasında; “arkadaşın yerime cevap vermesi”, “arkadaşların sohbet kısmını gereksiz yere kullanılması”, “öğretmenin sesimi kapatması/öğretmenin soruya cevap vermemesi” ve “kameraların açık olması” kodları oluşturulmuştur. Sosyoekonomik düzeyi düşük öğrencilerden 1’i bir soru karşısında arkadaşın yerine cevap vermesi ve 1’i arkadaşlarının sohbet kısmını gereksiz yere kullanılmaları hoşlarına gitmeyen bir durum olarak belirtmişlerdir. Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerden 2’si öğretmenin sesi kapatması ve soruya cevap vermemesi, 1’i kameraların açık olması hoşlarına gitmeyen bir durum olarak belirtmişlerdir. Bu kodları oluşturan bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Arkadaşların sohbet kısmında boş boş mesajlar yazması.” (Ö6D)

“Benim anlamadığım bir şeyi öğretmene sorduğumda sesimi kapatması hoşuma gitmiyordu.” (Ö9Y)

“Aslında kameraların açık olmasından hoşlanmıyordum. Arkadaşlarıma baktığım ve onları izlediğim için derse olan dikkatim dağılıyordu.” (Ö13Y)

Okulların Açılmasına Yönelik Bulgular

Bu bölümde, “Farklı sosyoekonomik düzeydeki öğrencilerin uzaktan eğitim süreci boyunca okulların açılmasına yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin

uzaktan eğitim sürecinde okulların açılmasına yönelik görüşlerinden elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir:

Tablo 10

Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Sürecinde Okulların Açılmasına Yönelik Frekans ve Yüzde Değerleri

Tema	Sosyoekonomik düzeyi düşük		Sosyoekonomik düzey yüksek	
	f	%	f	%
Okulların açılması	6	75	7	87.5

Tablo 10 incelendiğinde, sosyoekonomik düzeyi düşük olan öğrencilerden 6'sı ve sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerden 7'si okulların açılmasına yönelik görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir:

“Birinci dönem böyle oldu, ikinci dönem inşallah okula geliriz.” (Ö4D)

“İnşallah ikinci dönem yüz yüze dersler olur.” (Ö5D)

“Sadece ikinci dönem okullar açılсын yüz yüze dersleri alalım başka bir şey istemiyorum.” (Ö7D)

“Sürekli canlı derse girince gözlerim yoruluyordu, ellerim ve kollarım ağrımaya başlıyordu.

Bundan dolayı lütfen bir an önce okullar açılсын.” (Ö9Y)

“Uzaktan eğitimin bir an önce bitmesini istiyorum.” (Ö14Y)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Farklı sosyoekonomik düzeydeki ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitim yoluyla yapılan canlı derslere yönelik görüşlerinin incelendiği bu araştırmada öğrencilerin görüşleri; “zorluklar”, “verim alınan dersler”, “duyuşsal özellikler”, “bilişsel özellikler”, “olağan dışı olay”, “hoşa giden durum”, “hoşa gitmeyen durum” ve “okulların açılması” temaları çatısı altında bir araya getirilmiştir. “Zorluklar” temasında; “bağlantı sorunları”, “ses kesilmesi”, “evdeki gürültü”, “vücut ağrısı”, “kardeşle ders çakışması”, “dersin erken saatte olması”, “öğretmenin dersi başlatmaması”, “konuyu anlamama” ve “dersin üstün körü anlatılması” kodları oluşturulmuştur. Öğrencilerin canlı dersler sırasında çeşitli bağlantı sorunları yaşadıkları, dersi anlatan öğretmenin teknik aksaklıklardan dolayı sesinin zaman zaman kesildiği, evdeki gürültüden dolayı dersleri etkili bir şekilde dinlemedikleri, diğer kardeşle derslerinin aynı saatte olması (evde tek bilgisayar/tablet/akıllı telefon olduğu için) bazı dersleri kaçırdıkları, bazı derslerin erken saatte olmasının olumsuz olduğu, öğretmenlerin zaman zaman dersleri zamanında başlatmadıkları, öğrencilerin bazı durumlarda konuyu anlamadıkları ve bazı öğretmenlerin dersleri üstün körü anlattıkları sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim faaliyetlerinde öğretmenden kaynaklanan sorunlar, öğrenciden kaynaklanan sorunlar, erişim ve alt yapıdan kaynaklı sorunlar, EBA, EBA TV ve EBA canlı ders ortamlarından kaynaklanan sorunlar ve yönetimden kaynaklanan sorunların olduğu görülmektedir (Canpolat ve Yıldırım, 2020).

Kürtüncü ve Kurt (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimin alt yapısında sorunlar olduğu ve bazı öğrencilerin evlerinde internet ve bilgisayarın olmamasından dolayı uzaktan eğitim faaliyetlerini yapamadıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Demir ve Özdaş (2020) yaptıkları araştırmada uzaktan eğitim faaliyetlerinin alt yapı sorunları olduğu, Başaran vd., (2020) yaptıkları araştırmada teknik aksaklıklar sebebiyle derse girişte sorunlar yaşandığı ve Özgen (2022) EBA sisteminde bağlantı problemleri yaşandığı sonucuna varmışlardır. Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar literatürde yer alan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. “Verim alınan dersler” temasında; “Matematik”, “Fen”, “Türkçe”, “İngilizce”, “Sosyal” ve “Din” dersleri olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen veriler incelendiğinde, canlı ders faaliyetleri sırasında bazı

öğretmenlerin derslerini etkili ve verimli işledikleri, bazı öğretmenlerin eğlenceli ders anlattıkları, bunun yanında bazı öğretmenlerin durağan ders anlattıkları bunun sonucunda öğrencilerin bazı dersleri anlamakta zorluk yaşadıkları ya da bazı derslere girmeye istekli olmadıkları sonucuna varılmıştır.

“Duyuşsal özellikler” temasında; “isteklilik”, “keyifli”, “zevкли” ve “sıkıcı” kodları oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin ışığında öğrencilerin bazılarının canlı derslere girmekte istekli oldukları, bazılarının süreçten keyif aldıkları, bazı etkinliklerin zevкли geçtiği, bunun yanında bazı öğrencilerin zaman zaman bu süreçte sıkıldığı sonucuna varılmıştır. Muthuprasad, Aiswarya, Aditya ve Girish Jha (2021) yaptıkları araştırmada katılımcıların çoğunluğunun korona sonrası gerçekleştirilen çevirim içi derslere yönelik olumlu tutum sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Demir ve Özdaş (2020) yaptıkları araştırmada derse katılımında öğrencilerin motivasyonlarının az olduğu ve öğrencilerin derslere karşı ilgisiz oldukları sonucuna varmışlardır. Canlı derslere katılmada öğrencilerin isteksizliği Canpolat ve Yıldırım’ın (2020) çalışmalarında da yer almaktadır. Arık vd., (2021) yaptıkları araştırmada bazı katılımcıların pandemi sonrasında uzaktan eğitimin devam etmesini istemedikleri ve bazı katılımcıların süreç boyunca olumsuz duyuşsal özellikler sergiledikleri sonucuna varmışlardır. Karatay vd., (2021) yaptıkları araştırmada bazı öğrencilerin uzaktan eğitim derslerine odaklanamadıkları ve bu yüzden sıkıldıklarını tespit etmiştir. Alan yazında yer alan bu bulgular araştırmamızda ulaştığımız sonuçlarla paralellik göstermektedir.

“Bilişsel özellikler” temasında; “yeterli bilgi artışı”, “yetersiz bilgi artışı” ve “yeni bilgiler öğrenme” kodları oluşturulmuştur. Katılımcıların bazılarının uzaktan eğitim yoluyla yapılan canlı dersler sayesinde yeni bilgiler öğrendikleri, bu süreçte bazılarının var olan bilgilerinde artış olduğu, bunun yanında bazı öğrencilerin bu süreçte yeterli oranda bilgilerinin artmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan yola çıkarak, uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında yapılan canlı derslerin bazı öğrencilerin bilgilerinin artmasında olumlu rol oynarken bazı öğrencilerin ise bilgilerinin artmasında yeterli oranda etkili olmadığı sonucuna varılmıştır. Choi, Robb, Mifli ve Zainuddin (2021) üniversite öğrencileri ile yaptıkları araştırmada başarı için öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimin önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Arık vd., (2021) yaptıkları araştırmada, uzaktan eğitim ile yapılan canlı derslerde daha çok sorunun çözülmesi gerektiği ve öğrenme-öğretme sürecinde daha detaylı konu anlatımların yapılması gerektiği sonucuna varmışlardır. Karatay vd., (2021) yaptıkları araştırmada bazı öğrencilerin uzaktan eğitim ile yapılan öğretim faaliyetlerinin yüz yüze yapılan eğitime göre daha kaliteli bulunduğu, bazı öğrenciler ise uzaktan eğitimle öğretmenlerin yaptıkları açıklamaların yeterli olmadığı, bundan dolayı derse anlayamadıkları sonucuna varmışlardır. “Olağan dışı olay” temasında; “tuvalet için izin alma”, “yüz yüze hiç görmediği öğretmenden ders alma”, “ders öğretmenin akraba olması” ve “sınıfta olmayan birinin derse girmesi” kodları oluşturulmuştur. Uzaktan eğitim sürecinde canlı dersler yapılırken birçok sıra dışı olay meydana gelmiştir. Öğrencilere en ilginç gelen olaylardan biri canlı ders sırasında bazı öğrencilerin tuvalete gitmek için öğretmenden izin almaları olmuştur. Bu süreçte bazı öğrencilerin akraba olan öğretmenlerinden (baba, anne, amca, teyze vb.) ders alabildiği gibi bazı öğrenciler ise daha önce hiç görmedikleri bir öğretmenden ders alabileceği sonucuna varılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde yapılan canlı dersler sırasında ilginç olaylar meydana gelebileceği gibi öğrencilerin hoşlarına giden ve gitmeyen durumlar da yaşanabilmektedir. “Hoşa giden durum” temasında; “kameradan arkadaşları görme”, “oyun oynama”, “eğlenme” ve “bilgi öğrenme” ve “hoşa gitmeyen durum” temasında ise “arkadaşın yerime cevap vermesi”, “arkadaşların sohbet kısmını gereksiz yere kullanılması”, “öğretmenin sesimi kapatması/öğretmenin soruya cevap vermemesi” ve “kameraların açık olması” kodları oluşturulmuştur. Bilindiği gibi izolasyon sürecinde öğrenciler evden çıkamamış ve eğitim faaliyetlerini uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirmişlerdir. Bundan dolayı okul ve sınıf arkadaşlarını uzun süre görmemişlerdir. Canlı dersler sayesinde arkadaşlarını kameradan görüyor olmaları, onlarla sohbet ediyor olmaları ve onlarla oyunlar oynuyor olmaları hoşlarına gittiği sonucuna varılmıştır. Bunun yanında, bazı sınıf arkadaşlarının gereksiz bir şekilde sohbet kısmına bir şeyler yazmaları, öğretmenlerin onların seslerini kapatmaları, kameraların

açık kalması ve öğretmenlerin öğrencilerin sorduğu sorulara zamanında ve etkili bir şekilde cevap vermemeleri onların hoşlarına gitmeyen bir durum olduğu sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların çoğu (13 kişi) bir an önce uzaktan eğitim faaliyetlerinin bitmesi ve bunun sonucunda okulların yeniden yüz yüze açılmasını istedikleri sonucuna varılmıştır. Buradan yola çıkarak izolasyon sürecinde olan öğrencilerin okullarını özledikleri yorumu yapılabilir. Aslında Öztürk vd., (2020) yaptıkları araştırmada da çocukların okulu özledikleri sonucuna varmışlardır. Kaynar vd., (2020) yüz yüze yapılan eğitimin uzaktan eğitimle yapılan eğitimden daha yararlı olduğunu bildirmişlerdir. Yurttaş ve Kesik (2022) yaptıkları araştırmada, velilerin okulların kapalı kalması durumunda öğrencilerin eğitsel olarak olumsuz etkileneceklerini düşündükleri sonucuna varmışlardır. Literatürde yer alan bu sonuçlar çalışmamızda ulaştığımız sonuçlarla paralellik gösterdiği görülmüştür.

Araştırmamızda elde ettiğimiz verilerin analizi sonucunda ve ulaştığımız sonuçların yorumlanması ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Uzaktan eğitim sistemlerinin alt yapılarının zayıf olduğu, zaman zaman teknik problemler meydana geldiği bundan dolayı teknik olarak alt yapılarının güçlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.
- Uzaktan eğitim sürecinin daha verimli bir şekilde geçmesi için öğrenci, veli ve öğretmen görüşlerinin dikkate alınmasında fayda görmekteyiz.
- Uzaktan eğitim faaliyetlerinde yapılan canlı derslerin içeriklerinin öğrencilerin ilgi, tutum ve motivasyonlarını artırıcı nitelikte olmasının faydalı olacağını düşünmekteyiz.

Kaynakça

- Ahmadi, A. A., Şirin, H., & Ergüder, T. (2020). Dünyada salgın tarihçesi. *Turkey Health Literacy Journal, 1(2)*, 87-97.
- Akbıyık, A. & Avcı, Ö. (2020). Coronavirüs enfeksiyonu hastalığının (covid-19) epidemiyolojisi ve kontrolü. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5(2)*, 109-116.
- Aktepe, İ. (2022). *Covid-19 pandemi sürecinde yaygın anksiyetenin sağlık anksiyetesi, bilişsel esneklik ve covid-19 korkusu bağlamında yordanması* (Yüksek Lisans Tezi), Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.
- Anderson, J. (2020). The Coronavirus Pandemic is Reshaping Education. Quartz. Retrieved from <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/>
- Arık, S., Karakaya, F., Çimen, O., & Yılmaz, M. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkında ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41(2)*, 631-659.
- Arısoy, A. & Çay, M. (2021). Yaşlı bireylerde koronavirüs (covid-19) korkusu: yetişkin bireylerle karşılaştırmalı bir çalışma. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi, 17*, 82-97. <https://doi.org/10.46218/tshd.881006>
- Arslan, K., Görgülü Arı, A., & Hayır Kanat, M. (2021). Views of the parents on the distance education process given in the covid-19 pandemic. *Ulakbilge Social Sciences Journal, 57*, 192-206.
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Article in Turkish Studies, 15(4)*, 109-129.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi [itobiad], 2021, 10(1)*, 52-84.
- Basilaia, G., & Kvavadze, D. (2020). Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) Pandemic in Georgia. *Pedagogical Research, 5(4)*, em0060. <https://doi.org/10.29333/pr/7937>
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5(2)*, 368-397.

- Benek, İ. & Akçay, B. (2021). Effects of covid-19 pandemic on metacognitions, emotions and individual characteristics of candidate teachers preparing for a national exam in Turkey. *Online Education During The Covid-19 Pandemic: Issues, Benefits, Challenges, and Strategies*, 205.
- Broche-Pérez, Y., Fernández-Fleites, Z., Jiménez-Puig, E., Fernández-Castillo, E., & Rodríguez Martín, B. C. (2020). Gender and Fear of COVID-19 in a Cuban population sample. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 20, 83-91. <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00343-8>
- Canpolat, U. & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(1), 74-109
- Choi, J. J., Robb, C. A., Mifli, M., & Zainuddin, Z. (2021). University students' perception to online class delivery methods during the COVID-19 pandemic: A focus on hospitality education in Korea and Malaysia. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 29, 100336.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev. Ed. Bütün M. ve Demir S. Ç.) 4. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çelik, M. Y. (2021). Üniversite sınavına hazırlanan gençlerin Covid-19 korkusunun öğrencilerin tükenmişlik ve anksiyetelerine etkisi. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1), 19-28.
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292.
- Eti, İ. & Karaduman, B. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinin öğretmen adaylarının mesleki yeterlikleri açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 635-656.
- Gencer, N. (2020). Pandemi sürecinde bireylerin koronavirüs (kovid-19) korkusu: Çorum Örneği. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(4), 1153-1173.
- Han, F., Demirbilek, N., & Demirtaş, H. (2021). Okul yöneticisi ve öğretmenlerin koronavirüs (covid-19) salgını sürecinde yürütülen uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1168-1193.
- Karabay, M. E., Şener, İ., & Doyduk, H. B. (2020). Covid-19 pandemisi kısıtlamaları sırasında orta öğretim öğrencilerinin sanal öğrenme başarı ve memnuniyetlerini etkileyen öncüllerin araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 801-829.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinin LGS ve YKS sınavına hazırlık sürecinde olan çocuk ve ergenlerin psikolojilerine yansımalarının incelenmesi. B. Gençdoğan (Ed) *Pandemi Döneminde Çocuk ve Ergen Psikolojisi* (ss. 54-74). 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Karatay, H., Kaya, S., & Başer, D. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 223-232. DOI: 10.29000/rumelide.995286.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrukök, B., & Barışık, C. Ş. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(7).
- Korhan, M., Engin, E., & Güloğlu, B. (2021). Covid-19 sürecinde üniversite sınavına girecek gençlerin sınav kaygısı: bilişsel esneklik ve öz-düzenleme. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(5), 212-231.
- Kurt, M. E., Korkutan, M., & Yetiz, P. (2021). Covid-19 sonrası Türkiye'de okul sağlığının geleceği. *Şehir ve Medeniyet Dergisi*, 6(1), 580.
- Kürtüncü, M., & Aylin, K. U. R. T. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Lin, C. Y., Broström, A., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). Investigating mediated effects of fear of covid-19 and covid-19 misunderstanding in the association between problematic social media use, psychological distress, and insomnia. *Internet interventions*, 21,100345. <https://doi.org/10.1016/j.invent.2020.100345>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. Turan S.) 3. Baskıdan çeviri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K. S., & Girish., Jha, K. (2021). Students' perception and preference for online education in India during COVID-19 pandemic. *Social Sciences & Humanities Open*, 3(1), 100101
- Nicoll, A., & Coulombier, D. (2009). Europe's initial experience with pandemic (H1N1) 2009-mitigation and delaying policies and practices. *Eurosurveillance*, 14(29), 19279.
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Özgen, A. B. (2022). *Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime ilişkin bir inceleme* (Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Öztürk, E. D., Kuru, G., & Yıldız, C. D. (2020). Covid-19 pandemi günlerinde anneler ne düşünür çocuklar ne ister? Anne ve çocuklarının pandemi algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 204-220.
- Rodríguez-Hidalgo, A. J., Pantaleón, Y., Dios, I., & Falla, D. (2020). Fear of COVID19, stress, and anxiety in university undergraduate students: a predictive model for depression. *Frontiers in Psychology*, 11, 591797. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.591797>
- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 65-93.
- Tanriverdi E. S., Yakupoğulları, Y., & Otlı, B.(2020). COVID-19 etkeninin özellikleri. C. Çiçek (Ed). *Mikrobiyoloji ve COVID-19*. (ss.7-14). 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Tekin, A. (2021). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve ekonomik sonuçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 330-355.
- TRTHaber (2020a). *Türkiye'de ilk koronavirüs vakası tespit edildi*. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyede-ilk-koronavirus-vakasi-tespit-edildi-466216.html> adresinden erişilmiştir.
- TRTHaber (2020b).16 Mart itibariyle okullar bir hafta tatil edilecek. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/16-mart-itibariyle-okullar-bir-hafta-tatil-edilecek466679.html>. adresinden erişilmiştir.
- Türküresin, H. E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurttaş, A., & Kesik, F. (2022). Covid-19 pandemisinin eğitimde yarattığı büyük ikilem: okullar tekrar açılmalı mı; kapalı mı kalmalı?. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 373-398.
- World Health Organization [WHO] (2020). 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV): Strategic Preparedness and Response Plan. Retrieved from <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/srp-04022020.pdf>